

Noored muutusteks valmis

Hea lugeja, alustan oma juttu Cicero sõnadega „Non multa, sed multum“, mis tõlkes tähendab: mitte palju, vaid põhjalikult. Pean neid sõnu alati meele ning püüan neist lähtuvalt oma rada käia. Värske õigusteaduse tudengina aga tõden, et raske on leida aega enda jaoks, veel raskem on läbi närida ühiskonnas toimuvate protsesside pealmistest kihtidest eesmärgiga asja tuumani jõuda.

Läänelik haridus on meid õpetanud analüüsima ja lõpp-lahendust otsima. Idamaine mõtterada õpetab sellest vajadusest loobuma ning jääma vaatlejaks. Olen harjunud mõttega, et igale küsimusele on olemas õige vastus. See omakorda paneb uskuma, et kõik on kas hea või halb, õige või vale, püha või patune. Neist uskumustest keruvad müürid, mis ahendavad vaadet. Olen veendunud, et kätte on jõudnud aeg, kus tuleb neist müüridest üle ronida. Alles siis, kui seisame teisel pool müüri, on võimalik kaugemale näha, mis arvestades Eesti elu-olu on äärmiselt oluline.

Noored on olemas ja tegutsesid! Tähtis pole ju see, kui palju üritusi me korraldame või kui tihti meedias sõna võtame, vaid mil määral see meile endile korda läheb. Usun, et ürituste ning ka ideede puhul on kvantiteedist tähtsam kvaliteet. Seega, soovin kõigile avatud meelt, tasakaalukust ja siirust!

Aasta pärast on kohalike omavalitsuste valimised, mille taustal tuleks märgata ka erakondade poliitikat. Siinkohal paluksin üle Eesti tähelepanu pöörata noortele. Me oleme olemas, meil on ideid, tahtmist, võimeid ja eelkõige suur soov end proovile panna erinevates projektides. Kaasates noori otsustamisse, tagate oma linna, küla jätkusuutlikkuse ning investeerite tulevikku!

Ilusat algavat sügist soovides,
Brit Tammeorg,
Elva Noorte Reformiklubi
esimees

FOTO: REFORMIKLONID

Aktuaalne

Elvas valmib eakate päevakeskus

Probleem

Paide linnajuhtimise kaks valikut

Huvitavat lugemist

Võru linnaapea lendas õhupalliga

Äriidee

Põlvamaal Kõllistes valmivad meekommid

Urmas Klaas viib sügisel majandusteema Riigikokku

Endise Põlva maavanema ja praeguse Riigikogu liikme Urmas Klaasi hinnangul peab parlament veel sel sügisel riiklikult olulise küsimusena asuma arutama ettevõtluskeskkonna arendamist.

Riigikogu majanduskomisjon tegi augustis peetud erakorralisel koosolekul parlamendi juhatusele ettepaneku arutada Riigikogu täiskogus riiklikult olulise küsimusena Eesti ettevõtluskeskkonna arendamist. Urmas Klaas, kes peab Riigikogus majanduskomisjoni esimehe ametit, on arvamisel, et parlamendil tuleks täiskogu tasemel sellega tegeleda juba oktoobris.

Arutelud ettevõtjatega

„Selle teema käsitlemine riiklikult tähtsa küsimusena näitab, et Riigikogu mõistab oma vastutust ettevõtluskeskkonna ja selliselt riigi majanduse arendamise ees,“ ütles Klaas.

Majanduskomisjoni esimehe selgitusel eelnevad Riigikogu arutelule kohtumised ja parlamentaarsed kuulamised ettevõtjate, valitsuse, Eesti Panga, Kaubandus-Tööstuskoja, Põllumajandus-Kaubanduskoja, Tööandjate Keskliidu, välisinvestorite esindajate, akadeemiliste ringkondade ja teiste asjasepuutuvate organisatsioonidega.

Augustikuisel majanduskomisjoni

Riigikogu majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas tahab, et Riigikogu arutaks Eesti majanduse olukorda.

Parlament ei tohi takerduda ühe aasta eelarvekärbetesse, vaja on riigimeheliikkust, et kaugemaks tulevikuks õige kurss maha panna.

koosolekul andis komisjoni liikmetele ülevaate Eesti majanduse hetkesei-

sust ja tulevikuväljavaadetest Tartu Ülikooli majandusprofessor Urmas Varblane. Koos arutleti, mida on vaja teha uute ettevõtlusstrateegiatega elluviimiseks ja kuidas parlament saaks olukorra parandamisele kaasa aidata.

Eeskujuks Luksemburg

Klaas tödes, et majanduse tänane situatsioon loob targalt tegutsedes palju eeldusi uueks majanduskasvaks.

„Parlament ei tohi takerduda ühe aasta eelarvekärbetesse, vaja on riigimeheliikkust, et kaugemaks tulevikuks õige kurss maha panna.“

Klaasi sõnul on võimalik, et kui me oma kaardid õigesti mängime, võib Eestist saada Luksemburgi taoline maa. „See on Euroopa Liidu riik, kuhu on koondunud erakordselt palju äriettevõtteid, läbi selle ka väliskapitali ja tarku töökohti,“ lüüdis Urmas Klaas. **ET**

Võru sai Jekaterina kiriku teemapargi

Augustis avati Võrus linnapäevade raames Jekaterina kiriku teemapark, mille eesmärgiks on linna turistidele atraktiivsemaks muuta.

Teemapark arendati välja piirkondade konkurentsivõime tugevdamise programmi raames. Lisaks pühakirja panoraaamile, püha suurkannatajat Jekaterinat ja kirikut tutvustavatele stendidele ja ikoonimajale rajati puhkeala ümber piirdeaed, kogu ala haljastati ning taastati ristikäigutee.

Võru Jekaterina kiriku ülempreester Rafael Hinrikus kinnitas, et teemapark ei ole kindlasti suunatud ainult turistidele, ning avaldas lootust, et kirikuaiast kujuneb just linnakodanike seas üks ilus ja rahulik paik mõtisklemiseks ning enda sisse vaatamiseks, oaas keset linna.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (EAS) teemapargi rajamise projektitaotluse koostas ja projektijuhiks oli Võru linnavalitsuse arendusosakonna juhataja Aivar Nigol, töid teostas AS Kurmik. Panoraami pildid joonistas kunstnik Marje Ernits, tehnil-

Võru Jekaterina kirik.

se poole eest vastutas reklaamifirma Valge Kass. Haljastusega abistas Jekaterina kogudust Roheline Aed.

Teemapargi rajamine läks maksma ühtekokku 2,4 miljonit krooni. 1 miljoni krooniga rahastas projekt EAS, 1,4 miljonit eraldas Võru linnavalitsus, kes ka kogu projekti juhtis.

Jekaterina kiriku teemapark on ainulaadne – teistes Balti riikides ega Põhjamaades sellist ei leia. Teemapark on pühendatud ka Eesti Vabariigi 90. juubelile ja Võru linna 224. sünnipäevale. **ET**

Juhtkiri

Lootus on ettevõtlikkusel

Inimesed on hakanud pere eelarvet täpsemini planeerima ja oste põhjalikumalt kaaluma. See sunnib omakorda ettevõtjaid mõtlema, kuidas toota nii, et pakkuda kaupu ja teenuseid soodsamalt. Võimalusi on mitmeid – vähendada kasumi osa, et teenida suuremalt käibelt ja laienevalt turuosalt, muutada efektiivsemaks, uuendada töövõtteid ja tehnoloogiaid, mida nimetatakse innovatsiooniks. Ettevõtlus tähendab pidevat valmisolekut muutusteks ja oskust muutustega kohandada.

Vajadus olla muutusteks valmis kehtib mitte üksnes kümnetes miljonites kasumit arvestavate suurettevõtjate jaoks. Igaüks peab muutusteks valmis olema. Valitsus on võtnud kursi Eesti tööturu uuendamisele. Sovjetlik töölepinguseadus, mis tagas lumelabidavabrikus tööka lumevaestel talvedel, peab ajalukku kaduma. Et konkurents püsida, tuleb kõigil pidevalt midagi juurde õppida ja õpitut rakendada.

Reformierakond on alati näinud oma tegevuse eesmärgina vaba turu tagamist. Seda, et inimesed ja ettevõtted saaksid seal piiranguteta konkureerida. Ideaalse turu tunnused on madalad maksud ja riigi bürokraatia võimalikult vähene sekumine. Nagu ka korruptsioonivaba keskkond, kus suvaotsusteid ei tehta ning järjepidevus majanduskeskkonna hoidmisel. Maksukoormus peab olema mõõdukas ja muutused ette teada. Teine osa on meie poliitikast on koostöö ettevõtjatega. Hea näide siin on Riigikogu majanduskomisjon ja Reformierakonna fraktsioon, kes kohtuvad ettevõtjatega regulaarselt, kuulavad nende muresid ja püüavad aidata. Eesti tuleviku võtmeks on turutõkete kõrvaldamine, kvalifitseeritud tööjõupuuduse leevendamine, soodsa maksukeskkonna loomine (lihtsad ja madalad maksud on kindla majanduse nurgakivi) ning saavutatud soodsa majanduskeskkonna püsimine.

Tasub tähele panna, et murrangulised muutused toimuvad praegu kogu maailma majanduses ja suuresti nende põhjustatud on ka Eesti majanduse jahatumine. Murrangulistel aegadel jagatakse turuosa ümber. Nii on just praegu paras aeg mõelda sellele, kuidas oma toodetega jõuda eksporditurudele. Ja eksporditurudega ei peaks ettevõtjad nägema mitte ebastabiilset idanaabrit, vaid Eesti partnereid ühises majandusruumis, Euroopa Liidus. Just selles oli Eesti riigi ja kõikide Eesti valitsuste kümme aastat kestnud pingutuse mõte Euroopa Liiduga liitumisel, mida tänaseks enam keegi ei kahetse. **ETI**

Elva linnapea Reno Laidre seisab eakate päevakeskuse ukseksel.

Elva eakatele päevakeskus

Hasartmängumaksu fond eraldas Elva linnale 500 000 krooni vanurite päevakeskuse kordategemiseks.

„Remont alles lõppes ja praegu tegeleme keskuse sisustamisega, ukseid eakatele peaksid avanema oktoobrikuus,“ rääkis Eesti Teatajale Elva linnapea Reno Laidre. Linnapea lisas, et Elva on võtnud vanurite teenindamisel eesmärgiks, et aasta jooksul jõutakse keskuse kaudu vähemalt 500 inimeseni.

Erinevad võimalused

Elva linnas elas 2008. aasta algul

1656 inimest, kes vanemad kui 60-aastat. Eakate hulgas läbi viidud teenuste vajaduse ja hetkel pakutavate teenustega rahulolu uuringud näitavad, et oodatakse uusi ja kaasageid teenuseid, mis aitaksid inimestel säilitada oma elukvaliteeti ning tunda end väärtuslike ühiskonna liikmetena.

„Eakate ja puuetega inimeste päevakeskuses hallatakse kogu eakaid ja puuetega inimesi puudutavat informatsiooni ning kohandatakse teenuseid vastavalt elanikkonna vajadustele,“ selgitas linnapea. Keskuses hakatakse pakkuma Elva ja lähikümbruse elanikele erinevaid sotsiaal- ja avaholdusteenuseid. Lisaks aktiivsete eakate erinevatele tegevusrüh-

madele (liikumine, kunstiring jne) luuakse ruumid kõrvalabi vajavate eakate päevahoiu korraldamiseks ja kabinet, mida saavad kasutada erinevad spetsialistid.

Remont alles lõppes ja praegu tegeleme keskuse sisustamisega, ukseid eakatele peaksid avanema oktoobrikuus.

Hetkel on kavandatud geriaatriline logopeedi, psühholoogi, sotsiaaltöötaja ja perelepitaja vastuvõtt. Luuakse kööginurk ja invatehniliste lahendustega pesemistingimused

koos pesu pesemise võimalusega.

Kõik korda

Keskuse renoveerimise esimene etapp viidi ellu juba eelmisel aastal. See sisaldas akendevahetust ja soojasüsteemide väljaehitamist. Kokku kulus nendele töödele umbes 150 000 krooni. Teise etapi käigus renoveeriti vanurite päevakeskuse ruumid ja ehitati kaldtee. Selle etapi maksumus oli 700 000 krooni, millest 500 000 krooni tuli Hasartmängumaksu fondist.

Keskuse renoveerimise kolmandas etapis remonditakse fassaad, soojustatakse hoonet ning vahetatakse katus. Nende tööde eeldatav maksumus on 1,3 miljonit krooni. **ETI**

Võru linnapea lendas kuumaõhupalliga

Augustis täitsid Võru linna taeva kuumaõhupallid, kui Võru linnapäevade raames korraldati kuumaõhupallide osavõistlust Olympus Cup 2008 Võrus ja Keilas. Ühes õhupallis lendas ka Võru linnapea Kersti Kõosaar.

Esimises sõidus osales 14 meeskonda. Parima tulemuse saavutas juba esimesel lennul hilisem üldvõitja, Leedu piloot Gintautas Mockaitis.

Võru linnapea Kersti Kõosaare sõnul jättis see elamus mälestuse terveks eluks. Linnapea osales kogu protsessis, alates õhupalli lahtikerimisest kuni õhupalli kokkupanekuni. „Ülevallatavalt tegi tõelist rõõmu see, et linnapaistis väga loodusjuline. Võrul on tõesti asukohaga vedanud. Sõidu lõppedes tekitas natukene pinget see, et koht, kuhu hakkasime maanduma, oli

Kersti Kõosaarele jättis õhupallilend kustumatu mälestuse.

ümbrissetud elektripingeliinidest. Õnneks maandusime ilusti. Korv pörkas küll paar korda kergelt vastu maad, kuid ümber ei läinud. Põhikorraldus piloodilt oli see, et sangadest tuleb tugevalt kinni hoida, sest muidu võib maandumisel korvist välja kukkuda,“ rääkis Kõosaar.

Võru planeeritud kolmest lennust toimus kaks. Kogu võistluse seitsmest lennust toimus 5, ülejäänud Keilas.

Keila ja Võru linnavalitsuse ning Olympus Estonia OÜ korraldatud kuumaõhupallide võistlusel Olympus Cup 2008 osales 16 meeskonda Leedust, Lätist, Soomest, Rootsis, Itaaliast ja Eestist. Keila lendude ajal lendas ka kuumaõhudirijaabel rootslase Oscar Lindströmi juhtimisel.

Keila on kuumaõhupallisündmuse korraldanud juba aastast 1996. Kuumaõhupallide maaletoojaks võib pidada Riigikogu liiget Leino Mägi, kes oli toona Keila linnapea. **ETI**

Linnajuhtimise kaks teed

Paidelane Tõnis Kõiv kirjutab oma kodulinna näitel sellest, kuidas peaks ja kuidas ei tohiks linna juhtida.

Kahaksa aastat tagasi panime Paide linna juhtimisel aluse europrojektile, mis kasvas välja elluviidud Paide puhta vee projektist. Aastaks 2001 olid paidelased lõpuks saanud kraanidest jooksva puhta joogivee. Järgmine loogiline samm oli viia puhas joogivesi kõigi elanikeni, kes seda soovivad.

12,5% linna maksumaksjalt

Nii algas europrojekt, mille maksumus kasvas veerand miljardi krooni ning mille tõttu on täna Paide tänavad üles kaevatud ja liiklemine raskendatud. Praegu töös olev uute trasside rajamise kavand on linnakodanikule väga kasulik, sest linna osalus kogumaksumuses on ainult 12,5 protsenti. Ülejäänud 87,5% tuleb Euroopa Liidu struktuurifondi rahast, mida paidelane ei pea linnaelarve kaudu tagasi maksma.

Kokku maksavad trassid 252 miljonit, millest linnarahval tuleb tasuda 30 miljonit. Tervelt 222 miljonit krooni tuleb väljastpoolt linnaelarvest. See on varasema linnavalitsuse sõlmitud kokkulepete tulemus – 222 miljonit krooni, mida saab kasutada Paide linna arendamiseks.

80% linna maksumaksjalt

Enamus omavalitsusi just nii käitubki, et hoiab elarve raha projektides omaosaluse tasumiseks. Eriti suuremate ja kallimate objektide puhul on see väga tark, sest nii jääb raha ka teiste vajalike kulutuste tarvis.

Praegu ehitab Paide spordihoonet, kus linna omaosalus on ligi 80%. Spor-

Tõnis Kõiv muretseb Paide linna juhtimise pärast.

dihall pannakse püsti laenu rahast eest ning umbes 20 protsenti ulatuses loodetakse saada toetust riigilt. Laenuintressid aga tulevad algele summale juurde, kahekordistades pangalaenude tagasimakstava summa laenuperioodi jooksul.

Kui neid kahte näidet võrdleme, siis saame aru, mis on Reformierakonna juhitud linnavalitsuse ja Keskerakonna juhitud linnavalitsuse otsuste vahe. Selge miinus linnaelaniku taskus.

Tahaks loota, et võimla vähemalt sellel aastal tõrgeteta valmis saab nagu seni on lubatud...

Tõnis Kõiv,
Paide linna kodanik

Kronoloogia:

2004 Paide linnavolikogu kinnitas arengukava, mille kohaselt tuli alustada linna võimla projekteerimist ja ehitamist.

2005 tehti lõplik otsus linna võimla asukoha osas – võimla rajatakse PG võimla kohale. Volikogu oli seisukohal, et kõigepealt tuleb Paide Gümnaasium korda teha ja siis võimla ehitada. PG A-korpuse renoveerimist rahastas lõviosas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus 9,8 miljoni-ga, millest Paide linna osa oli 10% ehk 980 000 krooni.

2006 alustati linna võimla rajamiseks sihtasutuse moodustamist eesmärgiga ehitada laenu rahaga.

2007 algas ehitus, kuigi finantseerimine oli veel ebaselge, sest raha ei olnud nõus keegi laenama.

2008 Sampo pank annab Paidele laenu 74 miljonit krooni 25 aastaks, laenuintress on 6,3 protsenti. Kokku kulub laenu tagasimakseks igal aastal linnaelarvest vähemalt 5,2 miljonit krooni. Linnakodanikule läheb võimla maksma igal aastal 5,2 miljonit krooni ja nii 25 aastat järjest.

Lühidalt

Sügisel rattamatkad said Saarepeedilt hoo sisse

Pühapäeval, päev enne kooliaasta algust alustati Viljandis taas juba traditsiooniks saanud jalgrattamatkadega.

Ilusat päikesepaistelist sügisilma nautisid sedakorda 135 rattasõidusõpra Viljandimaalt. Saarepeedi koolimaja juures olevas kontrollpunktis pakkusid sooja jooki ja orava kommi kohalikud Reformierakonna liikmed ja vallavolikogu esimees.

„Rattamatkad on Viljandis suurt populaarsust võitnud ja kaheksal pühapäeval kevadel ning seitsmel pühapäeval sügisel on Viljandi Rattaklubi oma vaevaks võtnud jõukohane sihtpunkt leida, ilus ilm tellida ja soe ning kosutav jook teha, millega rattasõpru taas ja taas ergutada,“ sõnas Loit Kivistik Viljandi Rattaklubist.

Osavõtjate arv on läbi aastate näidanud pidevat tõusutrendi ja sel aastal on see juba keskmiselt 150 inimest. „Kel tahtmist ja jaksu, see võib osa võtta järgmistest jalgrattamatkadest, mis toimuvad igal pühapäeval,“ lisas Kivistik.

Leevaku-Võõpsu teed uuendatakse 101 miljoni krooni eest

Riik renoveerib selle aasta aprillist tulev aasta septembrini 101 miljoni krooni eest Tartu-Räpina-Värskmaantee Leevaku-Võõpsu lõigu, mis läbib nii Räpina linna kui ka Võõpsu asulat. Tee saab kogu remonditava lõigu ulatuses uue aluse ning kohati uuendatakse ka muldkeha, kirjutab ajaleht Koit. Rajatakse uued tuupid ja kraavid ning paigaldatakse maaalused kommunikatsioonid.

Peale maanteeremonti ehitatakse Nulga külast kuni Võõpsu-Käre teeristini kergliiklustee, mis suures osas ka valgustatakse.

Tartumaa muuseum tutvustab õigeusk

Kuni 14. novembrini on Tartumaa Muuseumis (Elva, Pikk tn 2) avatud Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku 85. aastapäevale pühendatud näitus õigeusu kirikutest Tartumaal.

11. oktoobril toimub muuseumis loeng, kus EAÕK Räpina koguduse preester Tihhon Tammes räägib õigeusust tänases Eestis.

25. oktoobril on kõigil huvilistel võimalik kätt proovida Külli Valgu (TÜ Kunstimuuseum) juhendatavas ikoonimaali töötoas.

1. novembril räägib Urmas Klaas õigeusu ajaloost Eestis.

Jõgeval peeti Eesti esimene Küüslaugu Festival

Jõgeva linn peab raudtee-, jõulu- ja külmalinna tiitli kõrvale nüüd vist ka küüslaugulinna tiitli kuidagi ära mahutama, sest augusti viimasel laupäeval Jõgeval peetud Eesti esimene Küüslaugu Festival kujunes rahvarohkeks ja edukaks ürituseks.

Pika päeva väldanud laadal, mida ilmestas mitmekesine kultuuriprogramm, jätkus nii kauplejaid kui ka ostjaid. Korraldaja soovis kohaselt kujunes laad ehtsalt eestimaiseks. Kaubeldi eestimaise aia- ja põllusaadustega ning teiste kohalike toodetega, välilaval esinesid tuntud artistid, võimalus oli kaasa lüüa ja auhindu võita mitmel konkurssidel. Menukaim kaup oli küüslauk ja sibul, mida pakkusid aiapidajad Peipsi rannikult ja mujaltki piirkondadest. Selle toodangu müüki mõjutas kindlasti asjaolu, et küüslaugu ja küüslaugutoodete müüjad said kauplemisplatsi tasuta.

Kohata võis ka mee- ja puuviljamüüjaid. Põlvamaa ökotalunik pak-

Pilkupüüdvama küüslaugu kübara kandjaks tunnistati üksmeelselt Türi linnast pärit Gerly Gornov.

kus tervislikke teraviljatooteid. Räpina põllumajandusettevõtja oli müügil toonud „Setude moodi soolatud“ kurgid, mille valmistamiseks tarvitas Värskat vett ja küüslauku. Kau-

gemateks tulijateks olid juba varemgi Jõgeval tuttavad Saaremaa ettevõtjad meretagusel maal meisterdatud sauna ja küpsetatud leivatoodetega.

Eriline menu oli neil, kes pakkusid päevakohaseid roogasid nagu küüslaugusuppi, -jäätist ning pereisale toidu alla pits jääkülma küüslauguviina.

Nii osalejatele kui ka pealtvaatajatele pakkusid avastamisrõõmu ja elamus küüslaugufestivalil korraldatud konkursid nagu efektsama küüslaugu- kübara auhinna võistlused, konkurs suurimale küüslaugule, mõõduvõtmise lihagrillimises jne. Hilisõhtul pakkus palju elevust ja lusti „Küüslaugusuudluse“ võistlus, kus paarid pidid enne maratonsuudlusele asumist ergutuseks küüslauku sööma.

Kokandushuvilistel oli võimalus esitada konkursile küüslaugusupi retsept, mille järgi hiljem suppe valmis-

tades püütakse leida külmalinna trendisupp, mida tähtpäevadel nii linna elanikele kui ka külalistele pakkuda.

Suurima küüslaugu konkursi võitis Tartumaa Võnnu valla Soobli talu perepoeg Anton-Meelis Künvald, kelle kasvatatud küüslaugu ümbermõõt oli 92 mm. Pilkupüüdvama küüslaugukübara kandjaks tunnistati üksmeelselt türilanna Gerly Gornov.

Tervisele hea

Kogu pika päeva olid agaralt ametis toitlustajad. Eriline menu oli neil, kes pakkusid päevakohaseid roogasid nagu küüslaugusuppi, -jäätist ning pereisale toidu alla pits jääkülma küüslauguviina.

Küüslauguülikoolis esines loenguga Eesti Maaülikooli õppejõud, kellelt aiapidajad said nõuandeid küüslaugu kasvatamiseks. Ühtlasi selgitas lektor, et küüslaugu söömine võib aidata ära hoida ka haigestumist südameveresoonekonna tõbedesse ja vähki.

Küüslaugu Festivali pääsme lunastas üle 3000 külastaja.

Viktor Svjatõšev,
Jõgeva linnaeape

Eelarves tuleb riigi kulud kokku tõmmata

Vaidlused riigieelarve koostamise üle lähevad visalt, aga liiguvad õiges suunas. Järgmiseks aastaks tuleb koostada tasakaalus eelarve ja on olemas kõik eeldused, et nii ka läheb. Lisaks sellele on just praegu tarvis otsuseid, mis tagaksid majanduse uue kasvu.

Sügise hakul käis Reformierakond välja terve rea ettepanekuid, mida Eesti majandusele uue hoo andmiseks teha vaja on.

Laen maksumaksjatelt

Tulumaksu määrade alandamine 26 protsendilt 18 protsendile ning tulumaksuvaba miinimumi suurendamine 3000 kroonini kuus on suur reform, mille eesmärk on kasvatada Eesti majanduse konkurentsivõimet. Reformi peatamine aastaks tähendab 1,5 miljardi lisakrooni võtmist maksumaksjate taskust.

Tuluallikate lisamise kõrval tuleb eelarvet koostades tähelepanu pöörata kulutuste piiramisele. Riigikogus Reformierakonna fraktsiooni juhtiv Keit Pentus rõhutab, et kord juba defitsiidiga planeeritud eelarvet uuesti aasta hiljem plussi pöörata on veel valulisem, kui praegu kulud kokku tõmmata. „Millise löögi võiks rangest eelarvepoliitikast ja riigi kulude-tulude tasakaalus hoidmisest loobumine Eesti usaldusväärsusele anda, se-

FOTO: PRESSIFOTO

Töötajatele loob riik uue töölepingu seadusega paremad võimalused enesetäiendamiseks.

da ei taha loodetavasti keegi järgi proovida,“ märgib Pentus Delfis avaldatud arvamuses.

Otsused, mis majandusele uue hoo annavad, tuleb teha juba tänavu.

Reformierakond peab kõige olulisemaks tingimuste loomist majanduse uueks kasvutsükliks ja ettevõt-

luskeskkonna parandamist. Lisaks maksulanguste peatamisele, mis saab olla üksnes ajutine, tuleb veel sel aastal astuda rida samme, mis muuhulgas aitavad kaasa ka tasakaalus eelarve vastuvõtmisele.

Käibemaksusoodustustega huupi rahajagamist tuleb loobuda. Tühistada tuleb juriidiliste isikute tulumaksuseaduse muudatuse jõustumine, mis kehtestab avansiliste maksete nõude. Reformi vajab laste toetamise poliitika: ebaefektiivne ja hädasoolijaid mitte aitav laste arvuga se-

tud tulumaksuvabastus tuleks kaotada ning asendada see 2000-kroonise otsetoetusega kolme ning enama lapsega peredele, vanemahüvitise maksamise põhimõtteid ei ole vaja muuta. Pensionide tõstmine peab jätkuma kavandatud tempos.

Vaja on kindlat tulevikku tagavaid otsuseid

Pikaajalise mõistliku eelarvepoliitika tagamiseks ja majanduse elavdamiseks tuleb kiirelt vastu võtta uus töölepingu seadus, mis muudab töötu-

ru paindlikumaks ja aitab seeläbi kaasa majanduse uuele tõusule. Veel sel aastal tuleb vastu võtta seadus, mis kehtestab sotsiaalmaksu alates aastast 2010 kolme Eesti keskmise palga suuruse ülempiiri ja aitab seeläbi tuua Eestisse tarku töökohti ning uut maksuraha. Samuti tuleb vastu võtta seadus, mis aastast 2010 vabastab eraisikute aktsiainvesteeringud tulumaksust. Kõik need sammud on Eesti rahva ja riigi, mitte ühe või teise erakonna huvides.

Martin Kukk

Gruusia konflikti õppetunnid Euroopale

Riigikogu asespiker Kristiina Ojuland soovib maailmal Venemaaga ettevaatlik olla.

Sõjani viinud sündmused Gruusia ümber said hoo sisse ainult tänu NATO Bukaresti tippkohtumise otsusele mitte anda Gruusias ja Ukrainale alliansi liikmelisuse tegevuskava. Saksamaa ja Prantsusmaa olid riigid, kelle tegevuse või tegevusetuse tulemusel anti roheline tee Venemaale tegeliku liidri Vladimir Putini neoimperialistlike fantaasiate realiseerimiseks. Keeldumine Bukarestis NATO tippkohtumisel Gruusias nende riikide vastuseisu tõttu alliansi liikmelisuse tegevuskava andmast, oli Moskva jaoks signaals. et nüüd on viimane aeg Gruusias kanda kinnitada.

Täna räägib keegi anonüümne skeptilise Euroopa riigi esindaja Reu-

tersile, et „tänu taevale me ei võtnud neid sisse, sest siis oleks me neid pidanud NATO V artikli järgi ju kaitsma“. See on vale. Liikmelisuse tegevuskava ei tähenda NATO liikmeksõlekut. Tõsi on aga, et see oleks olnud võimas signaal Kremlile Gruusiast eemale hoidmiseks. Reutersile puterdanud anonüüm lihtsalt otsib õigustust teatud riikide käitumisele.

Hoiatus minevikust

Käitumisele, mis üks-ülele kopeerib Chamberlaini tegevust diilides Hitleriga. Kas me siis veel imestame Saksa välisministeeriumi riigiministri Gernot Erleri avalduse üle, milles ta konflikti alguses sisuliselt ütleb, et mõistab Venemaa tegevuse vajalikkust. Või Saksa välisminister Walter Steinmeieri truualamlike kinnitusi Kremlile Venemaa positsiooni mõistmisest. Gerhard Schröder aga ütleb otse välja, et toetab Venemaa sissetungi.

On kahju, et Angela Merkeli taga-

FOTO: PEEP LILLEMÄGI

Kristiina Ojuland on viimase kuu jooksul Euroopas korduvalt Venemaa agressiooni vastu sõna võtnud.

sihoidlikud katsed realistlikumalt hinnata Venemaa positsioone on Saksa valitsuskooalitsioonis ette läbi kukkunud. Südametunnistusele eelistatakse Saksa valitsuskooalitsiooni püsivust. Ehkki, tänu Merkelile siiski suudeti ELi valitsusjuhtide kohtumisel lükata edasi Venemaaga tippkohtumine.

Suur venitamine, tegevusetus konflikti alguses on eriti kahetsusväärne. See andis Venemaale piisavalt aega kõikide oma sõjaliste eesmärkide saavutamiseks agressioonis Gruusia vastu. Küllastades juunis Bakuud tegin avalduse Taga-Kaukaasia kiirema integreerimise vajadusest euroatlanti-

listesse struktuuridesse. Nii mõnigi Isamaa ja Res Publica Liidu liige asus minu seisukohti ründama. Täna on isegi neile selge, kellel oli õigus. Kahjuks on kaotatud asjatult aega. See, mis oleks kerge olnud juunis, läheb septembris Euroopa Liidule ja Ameerika Ühendriikidele kõvasti maksma.

Tingimusteta rahu

1. septembri Euroopa Liidu riigipeade ja valitsusjuhtide otsus EL-Venemaa tippkohtumise edasilükkamisest on Venemaa jaoks sõnumina ülimalt valus. Seda kinnitab ka nende hüsteeriline sõnum siseriiklikus meedias, kus püütakse näidata ELi otsust kui Venemaa-le kasulikku otsust. ELi poolt on see esimene tõsine hoiatus Venemaale ja seda tuleb vaadata kui sõnumit, millele võivad järgneda hoopis karmimad meetmed, kui Venemaa ei täida omaale võetud kohustust täita rahuplaani.

Kristiina Ojuland

FOTO: PRESSIFOTO

Andrus Ansip soovib ettevõtjatel orienteeruda stabiilsematele turgudele, kui poliitilistest riskidest kubisev Venemaa oma.

Ansip rõhutas range eelarvepoliitika tähtsust

Peaminister Andrus Ansip rõhutas septembri keskel Tartus Reformierakonna volikogul esinedes range eelarvepoliitika jätkamise tähtsust.

Ansip nimetas nelja sambana, millele majandus peab tuginema, paindlikumat tööturgu, teadus- ja arendustegevust, eksporti ning ranget eelarvepoliitikat.

Peaministri sõnul on Eesti suurim probleem praegu kvalifitseeritud tööjõu puudus. „Oma tööturu paindlik-

kuse kohalt oleme rahvusvahelistes tabelites 181 riigi hulgas alles 163. kohal. Kindlasti peaksime jätkama ka Soome ja Rootsi eeskujul tööjõumaksude alandamisega,” ütles Reformierakonna esimees. „Töötajate ümberõpe peab saama igapäevaseks asjaks. Ühekordse haridusega ja kunagi omandatud diplomiga globaalses majandusruumis enam välja ei vea,” sõnas Ansip.

Euroopas esimeste seas

Samas osutas ta, et teadus- ja arendustegevusse suunatud rahahulga kasvutempolt on Eesti viimasel kol-

mel aastal olnud Euroopas esikohal ja seda kohta ei tohi kaotada.

Ülitähtis eksport

Ansip märkis, et kui siiani on majanduskasvu vedanud põhiliselt laenu-

.....
**Majanduses peab laenu-
 le toetuv tarbimine
 asenduma ekspordiga.**

dele toetuv tarbimine, siis nüüd peab selle vedamise üle võtma eksport. Ekspordis tuleb orienteeruda aga mitte ebastabiilsele ja riskidest kubise-

vale Vene turule, vaid stabiilsetele turgudele Euroopa Liidus.

Peaminister rõhutas ka range eelarvepoliitika jätkamise vajadust. „See on see, millesse me usume, ja see on see, millesse usuvad investorid,” lausus ta. Eelarve koostamise põhiprobleem on Ansipi hinnangul tulude jäik seotus kuludega. „Liiga paljude tulude kulumine on juba seadusega ette määratud ning tulude struktuuri muutudes puuduvad valitsusel ja Riigikogul vajalikud hoovad kulude struktuuri muutmiseks,” lisas Ansip Reformierakonna volikogul peetud kõnes.

Silver Pukk

Pensioni saamine pangakontole on mugavam

Riigikogu liige Tõnis Kõiv juhib oma veebilehel www.toniskoiv.ee tähelepanu sellele, et pensionide kojukande asendamine pensioni maksimisega pangakontole vähendab sularaha kodus hoidmisega kaasnevat riski.

Kui praegu maksavad maksu- maksjad osade pensionäride pensioni kojukande kinni, siis järgmise aasta veebruarist ei saa enam maksimaksja kulul pensionit koju lasta tuua. Rahastamise muutus toob juurde mitu valikut. Võib ise postiljonile pensioni kojukande eest maksta või lasta pensioni koju tuua ainult talvel, suvel käia sel ise järgi.

Tasub mõelda turvalisusele

Pensioni võib lasta kanda ka pangarvele. Viimasel juhul tuleb muidugi võtta ka pangakaart. Pangast raha võtmiseks võib juba ise vabalt päeva valida. „Pangakaardiga saab maksta üha rohkemates kohtades,” kirjutab

FOTO: PRESSIFOTO

Paljud eakad soovivad ka pensionipõlves tööl käia või ettevõtlusega tegeleda.

Tõnis Kõiv oma veebilehel. Lisades, et tasub mõelda ka turvalisusele. Kurjategija võib mõne tuhande kroonise pensioni järele vargile tulla, pensioni kojukande päevad on ju teada...

Sotsiaalministeeriumi andmetel viiakse praegu pensioni koju kätte

maksumaksja kulul 31 protsendile pensionäridest, kusjuures lausa kaks kolmandikku neist elavad kas Tallinnas või Tartus. Kummaski linnas ei tohiks olla puudust ei pangakontoritest ega pangautomaatidest. Pensioni kättesaamise tegelik probleem on siiski mujal Eestis, suurematest

keskustest eemal elavatel eakatel.

Pensionäridele, kes ei pääse kodunt liikuma puude tõttu või muul mõjuval põhjusel, makstakse maksimaksja poolt ka edaspidi pensioni kojukande kinni. Nii on vähemalt sotsiaalministeeriumi ametnikud väitnud ning see peab olema varsti Riigikogusse saadetavas seaduse muudatuses ka selgelt kirjas. Maksimaksja peab kinni maksuma neile inimestele pensioni kättoimetamise, kes tõesti ise hakkama ei saa.

Omaavalitsus abistab

Tõnis Kõiv märgib ka, et kui eakatel on pensioni kojukande muutmise mure, tasuks pöörduda omaavalitsuste sotsiaaltöötajate poole, kellelt nõu küsida ja abi saada. Linna- ja vallavalitsuste ülesandeks on aga tagada, et abistajatena töötaksid pädevad ja abivalmis inimesed, kes pensionäride mured lahendaksid. „Enamuses Eesti paikades see just nii ongi,” kiidab Riigikogu liige omaavalitsuste võimekust.

Allikas: www.toniskoiv.ee

Lühidalt

Digiretsept teeb elu lihtsamaks

Septembris algas Eesti tervishoiuasutustes ja apteekides üleminek digiretseptile. See tähendab, et testitakse retseptikeskuse toimimist koostöös Eesti haiglate ja peaarstide ning apteekritega. Peale seda, kui Andmekaitseinspektsioonilt on saadud luba delikaatsete isikuandmete töötlemiseks, alustatakse pilootprojekti reaalsete andmetega. Testperiood algas 1. septembril 2008 ja retsepte hakatakse realselt digitaliseerima 1. jaanuaril 2009.

Patsiendi jaoks avaneb digiretseptiga terve rida uusi võimalusi. Patsient saab internetist ülevaate talle välja kirjutatud retseptidest ning ravimi saab kohe igas apteegis välja osta, kaasas peab olema vaid isikut tõendav dokument, millel pilt ja isikukood.

Apteekrite töö muutub tänu digiretseptile lihtsamaks – retseptiravimi müümisel tuleb retseptikeskusele saata andmed vaid müüdava ravimpreparaadi kohta. Ülejäänud info, mida apteekrid täna käsitsi sisestavad, on retseptil edaspidi juba olemas.

Reimo Nebokat

FOTO: PRESSIFOTO

Kardo Ploomipuu

Ka Eesti paraolümpialased said Pekingis medali

Septembri alguses oli Tallinna lennujaam taas Pekingisse sõitvate olümpialaste ning nende teesaatjate päral. Sedakorda asutasid end teele Eesti esindajad paraolümpiamängudel. Kolmele tublile inverteeritulele ning nende treeneritele andis head soovid kaasa sotsiaalminister Maret Maripuu. Delegatsiooni koosseisu kuulusid laskja Helmut Mänd koos treeneri Heiti Vahtraga, ujujad Kardo Ploomipuu ja Kristo Ringas treenerite Örne Pollisinski ja Eric Rootsiga. Pekingis ootas neid ees juba delegatsiooni juht Anna-Liisa Eller.

Pekingi paraolümpial olid eestlaste medalilootused seotud 13. septembriga, kui olümpiavette hüppas 100 m rinnuluujuja Kardo Ploomipuu. Hommikusest elujumismisest läks Kardo põhivõistlusele kuuenda ajaga, olles iseenda peale tige aeglase alguse pärast. „Finaalis põrutan kohe alguses täiega,” ütles 20-aastane Ploomipuu.

Eestlaste ergutuskoori saatel tegigi Kardo seda, mida temalt salamis oodati, puudutades finišiseina ameeriklase Justin Zooki ja austraallase Michael Andersoni järel kolmandana ajaga 1.03.37, mis on noormehe uus isiklik rekord.

Ajalooline sündmus leidis aset ka pidulikult autasustamistseremoonial, kui selle klassi medaleid ulatas kätte Pekingi paraolümpiamängude auküaline proua Evelin Ilves. Kunagi varem ei ole ei paraga päris olümpiamängudel medaleid üle andnud eestlane. Eestlaste eesmärk tuua Pekingi paraolümpiamängudelt medal sai täidetud.

Sotsiaalministeerium/Sportnet

Lühidalt

FOTO: SHUTTERSTOCK

Viljandi suvised giidituurid populaarsed

Juba teist suvehooaega said soovijad teha Viljandi vanalinnas ringkäigu noorte giidide saatel. Turismiinfokeskuse andmetel osales giidituuridel 640 inimest, neist 549 olid eestlased ja 91 välismaalased. Kõige enam oli välismaalaste seas sakslasi.

Viljandi Turismiinfokeskuse juhataja Angela Aru ütles, et giidituurid toimuvad iga päev 1. juunist kuni 25. augustini 86 päevast 51-l, mis on rohkem kui eelmisel suvel. Lisaks sooviti lisaekskursiooni 12 korral.

Tuuridel osalejad jäid kuulduga väga rahule. Noored giidid Jakobsoni gümnaasiumist Maris Süld, Merily Väljak, Getlin Sügav, Lisanna Soone ning nende õpetajad Eda Mänd ja Ave Abroi on linna paremaks tutvustamiseks ära teinud suurepärase töö.

Viljandi linnavalitsuse avalike suhete ja turismiarete juhataja Krista Kull ütles, et Viljandi suvised giidituurid on ainulaadne turismitoode Eestis, pole teada, et neid teistes linnades korraldatakse.

FOTO: INTERNET

Põlva ühisgümnaasium tegi pingereas suure hüppe

Kevadiste riigieksamite tulemuste põhjal kokku seatud koolide üle-eestilises pingereas tegi võrreldes mullusega suurima hüppe Põlva ühisgümnaasium (PÜG), kes kerkis 142. kohalt 47-ndale.

PÜG-is tehti kevadel ühtekokku 355 riigieksamit, mille keskmine tulemus oli 65,84, kirjutab Koit Räpina ühisgümnaasium oli 133. (keskmine tulemus 58,84), Värskla gümnaasium 135. (keskmine 58,76), Kanepi gümnaasium 154. (keskmine 57,20) ning Fr. Tuglase nimeline Ahja keskkool 155. (keskmine 57,19). Kanepi gümnaasium kerkis võrreldes mullusega 39 kohta.

Lõuna-Eesti koolidest olid tabeli esikümnes Tartu Miina Härma gümnaasium ja Nõo reaalgümnaasium.

Pärimusmuusika Ait hoiab pärandkultuuri

Märtsis Viljandis valminud pärimusmuusika keskus on väga ainulaadne kultuuriobjekt, mis on oluline nii Viljandile kui ka kogu Eestile.

2005. aasta augustis otsustas Viljandi linnavalikogu toetada Eesti Pärimusmuusika Keskuse projekti ehitada Viljandi lossimägedes asuvasse vanasse aita uus kontserdimaja, mis saaks ühtlasi koduks pärimusmuusikute aastaringsele tegevusele.

Kogu projekti maksumuseks hinnati tol ajal orienteeruvalt 25 miljonit krooni, millest 15 miljoni ulatuses valmistati ette taotlus Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (EAS) vahendite taotlemiseks konkurentsivõime meetmest. Viie miljoni ulatuses lubas projekti toetada kultuuriministerium ning ülejäänud osa pidid katma Viljandi linn ja pärimusmuusikud ise.

Tõsine valik

„Suur oli kõigi osaliste rõõm, kui taotlus sai EASilt positiivse hinnangu ning alustatigi vana aida restaureerimiseks projekteerimistöödega,“ sõnas Viljandi linna Kalle Jents. Et aga projekteerimise käigus kasvas oluliselt kavandatava hoone maht ning ehitushange sattus 2006. aasta kiirelt tõusvate ehitushindade ajajärku, siis hanke tulemused olid Jentsi hinnangul tõeliselt ehmatavad – parim pakkuja, OÜ Silindia, soovis pärimusmuusika keskuse rekonstrueerimise eest ligi 50 miljonit krooni.

Seetõttu seisid Viljandi linna juhid väga tõsise valiku ees – kas ait valmis ehitada või hoopis loobuda kogu projektist. Selge oli see, et ainuüksi Viljandi linnale kippsu kogu projekt käima tõsiselt üle jõu. „Tuleb tunnustada tolaeagse linna Peep Aru meelekindlust, kes kutsus kõiki volikogu

FOTO: REFORMIERAKOND

Aida ümberehitamine oli keeruline, kuid tulemus sai väga hea.

fraktsioone üles projekti toetama ja andma EASile garantiikirja rohkem kui 30 miljoni krooni ulatuses, et saaks siiski ehitusega alustada ja projekti käivitada,“ lausus Jents.

Laine Jänese toetas

Lootust andis kultuuriministeriumi kantsleri lubadus pärimusmuusika keskuse projekti tarbeks planeerida vahendeid läbi mitme aasta, kui linn saab võtta selle tarbeks laenu. „Aeg läks ja otsused nii volikogu kui linnavalitsuse tasandil said positiivsed. Ehitus läks käima ja peale 2007. aasta parlamendivalimisi saime projektil hea toetaja uue kultuuriministri Laine Jänese näol,“ rääkis Viljandi linna peapea. Finantseerimise lõplikuks lahendamiseks võttis pärimusmuusika keskus ise laenu, mida ministerium aitab tagasi maksta, samuti õnnestus EASile esitada veel jätkuprojekt sisseseade ja valgustuse tarbeks. Suureks abiks olid ka rahaeraldused

riigi 2007. aasta lisaeelarvest, mida Reformierakonna fraktsioon tublisti toetas.

Kõik on ära tasunud

„Täna on selge, et tollased kahtlused ja kõhklused on end kuhjaga ära tasunud. Viljandis sai valmis Eesti kultuuriloo tähtis objekt, mis aitab säilitada ja hoida meie päritolu ja ajalugu,“ sõnas Jents. Aasta tagasi kirjutas

Olen selle üle uhke, et Eesti rahvale oluline kultuurikeskus sai valmis mitte Tallinnas või Tartus, vaid just Viljandis.

Postimehe kultuurijuhtkirja, et Viljandi Pärimusmuusika Festival ei pea enam tõestama oma suurust ega maastaapsust. Jentsi sõnul on kahtlemata tegemist elujõulise ja Eesti traditsioo-

ne toetava ettevõtmisega, mille sisu ei ole ammu enam kaugeltki ühe festivali organiseerimine, vaid pidev aastaringne tegevus Eesti muusikaelu rikastamiseks.

Hea koostöö vili

Pärimusmuusika keskusele oma kodu loomine Viljandisse on hea koostöö vili. Kahtlemata oli aida ümberehitamine keeruline, sest arvestada tuli paljude eritingimuste ja nõuetega. Kuid tulemus on seda väärt. Uus Eesti Pärimusmuusika Keskus lisab väärtust ja väärikust Viljandi linnale ja Eesti riigile esivanemate pärandi hoidmise ja kultuuriruumi rikastamisega. „Olen selle üle uhke, et Eesti rahvale oluline kultuurikeskus sai valmis mitte Tallinnas või Tartus, vaid just Viljandis ja et on palju ettevõtlikke ja missiooniga inimesi, kellega koostöös saab suuri asju ja nii mõnegi uskumatuna tunduva idee teoks teha,“ lisas Jents. **ETI**

Tääksi külas peeti heakorralalguid

Käesolev aasta on eriline kogu Tääksi küla ja terve Suure-Jaani vallale, sest lisaks Eesti Vabariigi 90. juubeliaastale tähistab küla 425. juubelit.

17. juunil toimusid Viljandimaa Noorte Reformiklubi ja Suure-Jaani valla Noorte Reformiklubi algatusel Tääksi talgud. Viljandimaa reforminoortele kogunes abiks 36 kohalikku elanikku.

„Ühisel nõul ja jõul sai tehtud palju. Bussipeatusest koolimajani rajati õpilastele uus kõnnitee, tulevase kölakoja asukoht puhastati prügist, seltsimaja ja bussipeatuse ümbrusest niideti hein ja kohalikud veekogus asuv saar puhastati osaliselt võsast,“ sõnas Reformierakonna Viljandimaa

arendusjuht Marek Tanvald.

Tanvaldi sõnul kogunesid kõik talgulised peale rasket ja väsitavat tööpäeva saarele, kus lasti ühiselt kaljal ja šašlökil hea maitsta. Talgutest kokkuvõtet tehes anti külarahvale lubadus toetada küla juubeliüritust.

26. juulil toimus Tääksi külapäev, mis pühendati kodukoha juubeleile. Külapäev oli ühendavaks sillaks küla endiste ja praeguste elanike vahel. Endistel elanikel oli võimalus suhelda praeguste elanikega ja jalutada veelkord oma noorpõlve radadel. Külapäeval tehti põhjalik ülevaade Tääksi ajaloo ja avati fotonäitus.

Õhtul toimusid järve ääres meeleolukad spordi- ja seltskonnamängud. Tegevust jätkus kõige pisematest emmede ja issideni. Reforminoored ja gasid üritusel vetti ja kompvette ning

FOTO: REFORMIERAKOND

Viljandi reforminoored.

korraldasid tasuta osavõtuga loterii. Õhtu lõpetuseks oli kõigil võimalus seada tantsusammu ansambli Kondor mängitud muusika taktis.

24. augustil tähistati Tallinna Tehnikakõrgkoolis kodukaunistamise aasta lõpetamist. President Toomas Hendrik Ilves üleskutset muutma oma kodukohta ja riiki kaunimaks,“ lausus Tanvald. **ETI**

gist ning kaunist kodust järgmiselt: Kaunist kodust algab kaunis riik. Selline riik, kus ei vohta lepavõsa, vaid sirguvad noored tammed. Riik, kus metsa all ei laiuta prügimäed. Riik, kus aiad on otse, mitte kiiva vajunud. Riik, kus kenad bussipeatused ja külasildid sunnivad juhuslikke möödasõitjaidki külakeskusesse keerama. Riik, kus külakeskuses on näha, et siinsed inimesed hoolivad ja märkavad. See kõik näitab tahet olla tõeline peremees oma kodus, oma kodulinnas või kodukülas, oma riigis.”

Marek Tanvaldi sõnul Reformierakond hoolib, märkab ja tahab kodumaad kaunimaks muuta. „Kutsun ka kõiki teisi järgima president Toomas Hendrik Ilves üleskutset muutma oma kodukohta ja riiki kaunimaks,“ lausus Tanvald. **ETI**

Kõllestes valmivad maitsvad meekommid

Imre Sock on rajanud Põlvamaale Kõllestesse väikse kommivabriku, kus valmivad tervislikud kommid, mille tooraineks on mesi.

Kuni 2005. aastani tegutses Imre Sock kinnisvaraäris, kuid otsustas siis sellest loobuda ning alustas tegelemist mesindusega. Meest tabas üllatus, kui raske on taruvaiku ja õietolmu nii Eestis kui ka teistel turgudel realiseerida. Sock hakkas otsima lahendusi.

Patent tootmisele

Vaatamata sellele, et õietolmu taru-vaik on tervisele ülikasulikud, on neil spetsiifiline maitse, mis üldjuhul inimestele ei meeldi. Sokul tekkis mõte panna need šokolaadi sisse. „Tulemus oli suurepärase, šokolaad varjutaski spetsiifilise maitse,“ lausub Sock.

Seejärel asus ta oma ideed patenteerima. „Kasuliku mudeli uuringud sai tehtud Käosaares & COs. Ilmnes, et selline viis õietolmu ja taruvaigu kasutamisel on maailmas esmakordne,“ sõnab Sock. Nii saigi ta patendi õietolmu ja taruvaigu kasutamiseks šokolaaditahvlites, šokolaadikommides ja teistes šokolaaditoodetes endale.

„Peale idee kaitsmiseks avalduse sisseandmist tegingi esimese proovi-partii: umbes 100 tahvlit 20% õietolmusisaldusega šokolaadi. Kogu toodang sai Värskas Sanatooriumis umbes 1,5 tunniga maha müüdnud. Tundus, et kaubal võiks olla minekut,“ lisab Sock.

Urmas Klaas innustas

Suuremad plaanid korraldada tootmist organiseerida tekkisid Sokul tänu Põlvamaa tolleageelse maavanemale Urmas Klaasile. Kord sattus Klaas

Imre Soku toodetud ökokommid on menüüd.

Värskas Sanatooriumisse, kui Sock seal välimüüki tegi. Klaasil turgatas mõte, et Põlvamaal on just üks korralik šokolaadivabrik puudu.

„Uudses idees jumet nähes ei väsinud Klaas mind innustamast ning asi lõppes sellega, et mind kutsuti ETV „Terevisiooni“ saatesse reklaa-

mima esimest Põlva Ökofestivali,“ räägib Sock. Tõeline huvi taoliste toodete vastu ilmnes just peale seda saadet.

„Seoses sooviga maandada riske asusin aktiivselt äripartnerit otsima. Otsingud kestsid umbes pool aastat ja leidsingi endise partneri metsaäri

ajast Heinar Väljaku, kes otsis samamoodi uusi väljundeid enda tegevusele. Nii tekkiski OÜ Kõllestes Kommimeistrid,“ lausub Sock.

Maitsev käsitöö

Komme ja ka kõiki teisi tooteid valmistatakse kommivabrikus käsitsi. Šokolaaditooraine tuleb Belgiast Callebauti tehastest. „Valisime selle teha-

Uudses idees jumet nähes ei väsinud Klaas mind innustamast ning asi lõppes sellega, et mind kutsuti ETV „Terevisiooni“ saatesse reklaamima esimest Põlva Ökofestivali.

se tooraine ülikõrgete kvaliteedinäitajate pärast,“ põhjendab Sock. Täidistes kasutatakse Eestist saadud toorainet, välja arvatud viski. Samas olakse sunnitud vaatama ka piiri taha, sest Eesti mesinikud ei jõua toota nii palju õietolmu ja taruvaiku kui palju kommivabrik vajab. Praegu käivad läbirääkimised Venemaa mesinduspoodeidega, kus on võimalik osta piiramatus koguses kõiki mesindustooteid.

Tänaseks valmistatakse juba 64 erinevat sorti mesindussaadustega komme. Peamisteks toodeteks on siiski šokolaaditahvlid õietolmuga, taruvaiguga ja kanepiseemnetega.

Tahvleid on üheksa erinevat sorti ja lähiajal on oodata ka lisa. Toodang turustatakse erinevatele poodidele, spaadele, kohvikutele ja apteekidele. Aktiivselt otsitakse turgu ka Euroopas, Venemaal ja Ameerikas. Ettevõttes töötab 11 inimest ning lähiajal on plaanis töötajaid juurde võtta. **ET**

Lühidalt

Orava jaamas avati moodne rongide juhtimise süsteem

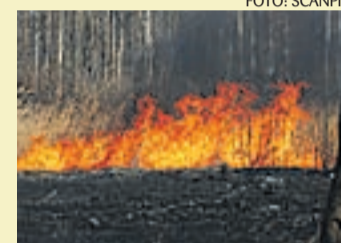
Eesti Raudtee avas Orava jaamas kaasaegse rongide juhtimise süsteemi, mis võimaldab Reola-Orava lõigul ohutust tõsta.

Eesti Raudtee avalike suhete juhi Urmas Glase kinnitusele on tegemist Balti regiooni kõige moodsama süsteemiga, mis tugineb maailma transporditehnoloogias viimasele sõnale.

„Tehtud on suur hüpe tänapäeva. Kui varem tuli kaubarongidele pööranguid seada käsitsi ning see oli vaevanõudev ja raske, siis tänasest teeb töö ära automaatika. Reola-Orava lõigule jääb viis jaama ning nüüd on rongide liikumist võimalik juhtida üksikõik milliseist neist,“ kommenteeris Glase.

Eeltööd ligi 60 kilomeetri pikkuse Reola-Orava lõigu moderniseerimiseks algasid 2006. aastal. Kapitalremondi käigus uuendati pöörangud ja signalisatsiooniseadmed. Tööd läksid maksma 146 miljonit krooni.

FOTO: SCANPIX

Maavaldused sügisel korda

Sügisel korraldamata ja niitmata maavaldusi laastab kevadel kahjutuli, teatas Lõuna-Eesti Päästekomandri juht.

Kulupõletamine on keskkonnaministri määruse kohaselt keelatud tegevus, ometi on hooletusest alguse saanud kulupõletused kevaditi päästjatele suureks mureks.

Seetõttu kutsub päästeteenistus maaomanikke üles korraldama oma maad just sügisel, et kevadised kulupõletused ei ulatuks teie vara kallale. Ka sel aastal lõppes mitu kulupõletust väga traagiliselt. Valgamaal Helme vallas hukkus kululeekides vanem naisterahvas, korduvalt olid ohus elumajad ning hävisid kõrvalhooned ja sageli levis põllult alguse saanud kulupõletused metsa alla.

Tuleb mõista, et niitmata ja kuivanud heinamaad mööda levib kahjutuli väga kiiresti.

Kui maaomanik on oma maavaldused kenasti hooldanud, aitab see ära hoida juhuslikult suitsukonist või ka suure tuulega elektriliinide kokkupuutest tekkinud sädemetest põhjustatud kulupõletusi. Ja miks mitte ka naabrile meelde tuletada sügist maade korraldust, sest tule levik maavalduste piire ei tunne.

Elvas uuskasutuslaot

27. septembril toimub Elva kultuurikeskuse Sinilind taga uuskasutuslaot.

Kui sul on kodus asju, mida ise enam ei kasuta, kuid ära visata ka ei raatsi, siis nüüd on sul võimalus neid müüa, vahetada või niisama ära anda. Sinule tarbetu ese võib osutuda väga väärtuslikuks kellegi teise jaoks. Kirjuta esemete juurde ka lugu (kust, kudas, kuidas on saadud, milleks kasutatud jne). Parimatele lugudele auhinnad.

Töötubades saab meisterdada huvitavaid asju.

Koigi koolimaja sai tsentraalkütte

Järvamaal Koigi vallas mõisahoones asuvat koolimaja ei pea sel talvel kütma enam ahjudega, sest hoone ühendati tsentraalküttega.

Elnevalt oli koolimajas peaaegu 20 plekkahju. „Kindlasti muutus koolijuhu elu lihtsamaks, ei pea puid muretsema,“ räägib Koigi vallavanem Kristjan Kõljalg.

Välimus korda

Septembrikuus algasid endises mõisahoones ka Euroopa Liidu poolt toetatavad renoveerimistööd, mille käigus saab Koigi mõisa peahoone nii uue sisu kui ka värskenatunud välimuse. Remonditööd lähevad eelduslikult kokku maksma peaaegu 18 miljonit krooni. Sellest üle 15 miljoni krooni tuleb Euroopa Liidu abipro-

Koigi mõisa ei pea enam puudega kütma.

rammidest ning ülejäänud Koigi valla eelarvest. Vallavanema sõnul soovitakse remonditöödega lõpetada järgmise aasta augustis.

1771. aastal ehitatud mõisa peahoone on varaklassitsistliku üldmõjuga, kuid hoonel on ka barokseid tunnuseid. Koolimajana on maja ka-

Kristjan Kõljalg

sutuses 1919. aastast. Praegu käib seal koolis 120 last.

Kool juba üle-eelmisel sajandil

Põlise Koigi küla kohale rajati Mäo mõisa kõrvalmõis, mis 18. sajandi keskpaiku läks Grünewaldide aadlisuguvõsa valdusse. Nende omanduses oli mõis kuni 1919. aastani.

Grünewaldid olid väga ettevõtlikud hariduslembelised mõisnikud. Nende eestvõttel anti haridust külalastele ja rajati 1835. aastal Ataste külakoolmeistrite seminar, mis tegutses 1854. aastani. Pärast mõisate riigistamist 1919. aastal avati mõisahoones kool, praegune Koigi Põhikool, mis kuulub ka Järvamaa Mõisakoolide Ühinguusse.

Mõisal on arvukalt kõrvalhooneid, paljud neist on säilinud algele lähedasel kujul. Silmapaistvaim on 19. sajandi lõpus ehitatud neogooti astmikviilu ja kellatorniga meierei. **ET**

FOTOD: KOIGI VALLA LEHT

Mida arvavad Sina?

Eesti Teataja on huvitatud oma lugejate arvamusest. Kui Teil on mõtteid, millest ajaleht võiks kirjutada, siis täitke, lõigake lehest välja ja postitage allolev kupong. Marki lisama ei pea. **Vastajate vahel loositakse välja televiisor.** Mõtteid ja arvamusi võib saata ka e-kirjaga teataja@reform.ee. Eelmises lehes avaldatud tagasiside ankeetide seast võitis auhinna: **Karl Siimon**

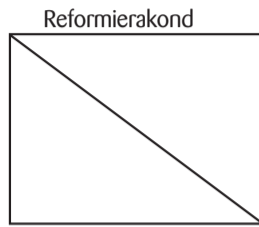
Hea lugeja!

Anna meile teada kolmest oma kodukohta puudutavast teemast, millest võiksime kirjutada:

-
-
-

Minu nimi Vanus
 Aadress
 Telefon
 E-kiri

Oma andmeid edastades olen tulevikus nõus saama Eesti Reformierakonda ja selle poliitikut puudutavat infot või reklaami, mille edastajatel või töötlejatel luban kasutada oma andmeid nimetatud eesmärgil tingimusel, et andmeid ei kasutata muuks kui Eesti Reformierakonna ja selle poliitikutega seonduva informatsiooni või reklaami edastamiseks.

tasub postikulu
Luba nr. 1591

**MAKSTUD VASTUS
EESTI**

REFORMIERAKOND
Tõnismägi 9
10119 TALLINN

Paide vallitorn ootab külastajaid.

Paide sümbol Vallitorn

Liivimaa Ordu ehitas Paidesse 1265. aastal võimsa kaheksatahulise torni Pika Hermann (hiljem nimetati Vallitorniks). Sõdade käigus sai torn korduvalt purustusi. Vallitorn ja paekiviküllid on juba 1441. aastal esmakordselt olnud kasutusel Paide vapi motiivina. 1636. aastal peale Liivi sõda kaotas kindlustus oma sõjalise tähtsuse ning anti Paide linna haldamiseks Mäo mõisale.

aastal õhkisid Vene väed taganemisel Vallitorni. See taastati Paide linna 700. juubeliaasta eel. 1993. aasta 23. aprillil, jüriöö, 650 aastat pärast Jüriöö ülestõusu algust, avati Paide Vallitorn taas külastajatele.

ETI

Eesti Teataja

Eesti Teataja
Eesti Reformierakond
Tõnismägi 9, 10119 Tallinn
Tel 680 80 80, teataja@reform.ee

Esmakordselt taastati 30 meetri kõrgune Vallitorn kui linna sümbol 1895.-1897. aastail ning see oli üheks linna tähtsamaks vaatamisväärsuseks. 1941.

Saada vastus märksõnaga "lahendus" 10. oktoobriks aadressile Tõnismägi 9, 10119 Tallinn või e-posti teel teataja@reform.ee ning osale kinkekaardi loosimisel.

Ristsõna lahendus
.....

Ees- ja perekonnanimi
.....

Postiaadress või e-post
.....

Telefon.....

Eelmise auhinna võitis:
Aili Koosa

Oma andmeid edastades nõustun tulevikus saama Eesti Reformierakonda ja selle poliitikut puudutavat infot või reklaami, mille edastajatel või töötlejatel luban kasutada oma andmeid nimetatud eesmärgil tingimusel, et andmeid ei kasutata muuks kui Eesti Reformierakonna ja selle poliitikutega seonduva informatsiooni või reklaami edastamiseks.

Cimblar ***	Gramm Äss	Rootsi sadamalinna Asesõna		Masinaosa	Sulgumist reguleeriv vidin	Üks koputus Makeup	Lauljatar	Vene aken	Terviserike		Keel	Üksiklane	Elatusraha	Aparaadid
Kolle sepikojas	U.Naissoo laul Sapipuudus		Ristsõnavihik Austraalia teleseriaal							Masinaosa Subproduktid		Vanim apteek Väikelapsed		
Kingakaupmees Bundy		Kunsti-kombiinaat Voltamper				Pealekaebaja Fordi mudel								
Lause algus									Teadmiste allikad Lugupidamine					
Veregrupp	Läti jõgi (129 km) Kõva kandlemees						Meedik Gustav Ernesaks					1000 m Nisuleib		
Olümpia-võitja		Harjumaa vald Pruudiluna				Muistne õlletegija Hunt (ladina k)							Ehk Tegevusele innustaja	
Tallinna tänav (4 t) Voodipesu Lehekülg														
				25% kaardipakist Mööteriist								Leidlikud mõtted Puerto Rico Objekt		Egoistlik
		Märg karastus Prantsuse tennise-legend								Arhitekt Olevus				
Pea liigutaja	Keelpill				Isikukood				"Metallica" hittlugu					
Naljamees								Maaliskunstnik X				Asesõna Mihkel Mattiiseni bänd		
Mongoolia haldusüksus						Ollus Avalikud suhted					Lennuk Saksa sina			
Royal Navy		Inglise k asesõna Nädala alguspäev			Kauba käitleja Täpitäht									
Keldi saatusehaldjatar			Lobjakas						Prantsuse kirjanik					